

Қазақстан Республикасы Құрылтайының қызметін шаруашылық қамтамасыз ету департаментінің
Автошаруашылығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны

«ШҚД Автошаруашылығы»
ШЖҚ-дағы РМК
директорының
2026 жылғы «22» қыркүйектегі
№ 325 бұйрығымен бекітілген

«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі
НҰСҚАУЛЫҚ

Код	Басылым		Аты-жөні	Қолы
03-01/03	Бірінші	Өзірледі	Рыспаева С.Е.	
		Келісілді	Кабдуалиева Е.М.	
		Келісілді	Уксикбаев Б.С.	
		Келісілді	Шурина М.К.	

Астана қ. – 2026 ж.

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	2/10
----------	---	------

1. Жалпы ережелер

Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) «Қазақстан Республикасы Құрылтайының қызметіін шаруашылық қамтамасыз ету департаментінің Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК (бұдан әрі – Кәсіпорын) қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлқының бірыңғай қағидаттарын, тәсілдерін, ұйымдастырушылық-құқықтық негіздері мен қағидаларын айқындайды.

Нұсқаулық Қазақстан Республикасының Конституциясына, 2015 жылғы 18 қарашадағы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» №410-V Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – ҚР Заңы), 2023 жылғы 31 наурыздағы №113 Квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ережеге (2026 жылғы 10 тамыздағы өзгерістерімен), сондай-ақ Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің әдістемелік ұсыныстарына сәйкес әзірленді.

Осы Нұсқаулықтың мақсаттары Кәсіпорын қызметкерлерінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты сананы, сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне «нөлдік төзімділік» қағидатын қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайту, өндірістік-шаруашылық, сатып алу және кадрлық қызметтің ашықтығын қамтамасыз ету, сондай-ақ Кәсіпорынның іскерлік беделін қорғау болып табылады.

Нұсқаулық Кәсіпорынның барлық қызметкерлері, сондай-ақ олармен өзара іс-қимыл бөлігінде аффилиирленген тұлғалар (контрагенттер, жеткізушілер, консультанттар, агенттер) үшін орындалуы міндетті.

Нұсқаулықты әзірлеу, өзектендіру және әдіснамалық сүйемелдеу жауапкершілігі комплаенс-функциясын жүзеге асыруға жауапты тұлғаға жүктеледі.

Құрылымдық бөлімшелердің басшылары Нұсқаулық талаптарын бағынысты қызметкерлерге түсіндіруге және олардың сақталуын бақылауға дербес жауапты болады.

Нұсқаулық талаптарын бұзу ҚР заңнамасына сәйкес тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілікке әкеп соғады. Жауапкершілікке тарту кінәлі тұлғаны Кәсіпорынға келтірілген материалдық залалды өтеу міндетінен босатпайды.

2. Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

Осы Нұсқаулықта мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

- **Сыбайлас жемқорлық** – Кәсіпорында басқарушылық функцияларды орындайтын тұлғаның, қызметкерлердің өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және соған байланысты мүмкіндіктерін жеке өзі немесе делдалдар арқылы өзіне немесе үшінші тұлғаларға мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында заңсыз пайдалануы, сол сияқты осы тұлғаларды игіліктер мен артықшылықтар беру арқылы сатып алу;

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	3/10
----------	---	------

• **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл** – Кәсіпорынның өз өкілеттіктері шегінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық көріністерін анықтау және жолын кесу бойынша қызметі;

• **Квазимемлекеттік сектор субъектісінде басқарушылық функцияларды орындайтын тұлға** – Кәсіпорында ұйымдастырушылық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша орындайтын тұлға;

• **Мүдделер қақтығысы** – қызметкердің жеке мүдделері мен оның лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте жеке мүдделер оның өз лауазымдық міндеттерін орындамауына және (немесе) тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін;

• **Сыбайлас жемқорлық тәуекелі** – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі;

• **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар** – Кәсіпорын қызметінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесі;

• **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет** – Кәсіпорынның және оның қызметкерлерінің ҚР сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын сақтауын қамтамасыз ететін Кәсіпорын құрылымындағы дербес лауазымды тұлға.

3. Қызметкерлердің құқықтары мен міндеттері

Қызметкерлер міндетті:

- заңнама нормаларын және осы Нұсқаулықты қатаң сақтауға;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасаудан бас тартуға;
- сыбайлас жемқорлыққа итермелеу фактілері және мүдделер қақтығысы туралы хабарлауға.

Ұйым өкілдерімен және азаматтармен пара беру туралы өтініш ретінде қабылдануы мүмкін жеке қажеттіліктерді немесе мәселелерді талқылауға тыйым салынады.

Лауазымды тұлғаға бағытталған кез келген ұсыныстар, тіпті олар пайдакүнемдік ниетсіз жасалса да, параға нұсқау ретінде қабылдануы мүмкін және оларға жол берілмейді.

Қызметкерлердің құқығы:

- қудалаудан қорықпастан сыбайлас жемқорлық бұзушылықтары туралы хабарлауға;
- сыбайлас жемқорлық туралы хабарлаған кезде өз құқықтарын қорғауды талап етуге;
- парасаттылық мәселелері бойынша оқытуға қатысуға.

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	4/10
----------	---	------

4. Кәсіпорындағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдері

Кәсіпорындағы негізгі сыбайлас жемқорлық тәуекелдері, яғни Кәсіпорын қызметкерлерінің өз қызметтік міндеттерін атқару барысында сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттерге бару ықтималдығы:

- **сатып алу және шарттық қызмет** (техникалық ерекшелікті нақты жеткізушіге бейімдеу, шартты жоғары бағамен жасасу, мердігерді ашық рәсімдерді өткізбей таңдау, орындалмаған немесе ішінара орындалған жұмыстар актілеріне қол қою);
- **қызметкерлердің жеткізушілерден сыйақы алуы;**
- **қаржы-экономикалық қызмет** (ақша қаражатын мақсатсыз пайдалану, жұмыс немесе қызмет көлемін асыра көрсету, жалған бухгалтерлік құжаттарды жасау, жалған шығындар және тауарлы-материалдық құндылықтарды заңсыз есептен шығару);
- **кадр саласы** (протекционизм қағидаты бойынша жұмысқа қабылдау, біліктілігін ескермей қызметте жоғарылату, жеке мүдде үшін сыйақылар мен үстемеақылар тағайындау);
- **әкімшілік және басқарушылық шешімдер** (қызметтік жағдайды жеке мақсатта пайдалану, Кәсіпорынға зиян келтіре отырып, үшінші тұлғалардың мүддесі үшін шешім қабылдау, пайда табу үшін келісу процестерін созбалаңға салу);
- **автокөлік қызметі** (қосалқы бөлшектерді жоғары бағамен сатып алу, жанар-жағармайды рұқсатсыз жұмсау, жүрілген жолды асыра жазу, жалған жөндеу жұмыстары және тауарлы-материалдық құндылықтарды ұрлау).

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер, тыйымдар және мінез-құлық қағидалары

Шетелдік шоттарды ашуға және құндылықтарды иеленуге тыйым салу:

Кәсіпорында басқарушылық функцияларды атқаратын тұлғаларға Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде орналасқан шетелдік банктерде шоттар (салымдар) ашуға және иеленуге, сондай-ақ шетелдегі шетелдік банктерде қолма-қол ақша мен құндылықтарды сақтауға қатаң тыйым салынады.

Басқарушылық лауазымдарға тағайындалған тұлғалар лауазымға тағайындалған күннен бастап 6 ай ішінде мұндай шоттарды жабуға және шетелде құндылықтарды сақтауды тоқтатуға міндетті.

Құмар ойындарға қатысуға тыйым салу:

Кәсіпорын қызметкерлеріне ойын мекемелерінде құмар ойындарға және (немесе) бәс тігуге қатысуға, сол сияқты телекоммуникациялық желілерді пайдалану арқылы өткізілетін құмар ойындар мен бәс тігулерге қатысуға тыйым салынады.

Туыстардың бірлесіп қызмет атқаруына шектеу қою:

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	5/10
----------	---	------

Кәсіпорында, сондай-ақ олардың бірі екіншісіне тікелей бағынышты немесе бақылауында болатын жағдайда жақын туыстардың (ата-аналар, балалар, асырап алушылар, асырап алынғандар, аға-інілер, апа-сіңлілер, аталар, әжелер, немерелер), ерлі-зайыптылардың және жақын туыстардың (қайын іні, қайын аға, жиендер және т.б.) бірлесіп жұмыс істеуіне тыйым салынады.

Аталған жағдай туындаған кезде қызметкерлердің бірі басқа жұмысқа ауыстырылуға немесе жұмыстан босатылуға жатады.

Сыйлықтармен және қонақжайлылық белгілерімен жұмыс істеу тәртібі:

Қызметкерлерге сыйлық берушінің пайдасына әрекеттер (әрекетсіздік) үшін сыйлықтар, қызметтер немесе жеңілдіктер қабылдауға немесе беруге тыйым салынады.

Егер сыйлық қызметкердің хабарлауынсыз келіп түссе немесе көпшілік/хаттамалық іс-шарада табыс етілсе, ол 1 жұмыс күні ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс жөніндегі маманға хабарлай отырып, Кәсіпорынның кеңсесіне тапсырылуға тиіс және 7 күнтізбелік күн ішінде мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі уәкілетті органға (арнайы мемлекеттік қорға) өтеусіз негізде өткізілуге тиіс.

Мүдделер қақтығысына әкелуі мүмкін жағдай туындаған кезде (ұсыныс алу, контрагентпен туыстық байланыстар, туысқанға тиімді мәмілеге қатысу), қызметкер тікелей басшысын және сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс жөніндегі маманды дереу хабардар етуге міндетті.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы компаенс жөніндегі маман хабарлама түскеннен кейін 5 жұмыс күні ішінде тексеру жүргізеді және қақтығыстың бар/жоқтығы туралы қорытынды ұсынады.

Қақтығыс расталған жағдайда, басшы 7 жұмыс күні ішінде шаралар қабылдайды:

- шешім қабылдаудан шеттету,
- лауазымдық міндеттерді өзгерту,
- ротация.

6. Кәсіпорын қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл алгоритмі

Сыбайлас жемқорлық және коммерциялық парақорлық сипатындағы ықтимал жағдайлар, сондай-ақ мінез-құлық ережелері бойынша ұсынымдар.

Арандатушылық орын алған жағдайда: қызметті алуға жүтінген жеке және заңды тұлғалар, сондай-ақ бөлімшенің қызметін бақылау мен қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар тарапынан ықтимал арандатушылықты болдырмау үшін:

- келушілер мен қызметкерлердің жеке заттары (киімдері, портфельдері, сөмкелері және т.б.) бар қызметтік үй-жайларды қараусыз қалдырмауға;
- келуші кеткеннен кейін жұмыс орнынан немесе жеке заттардың арасынан қандай да бір бөгде заттар табылған жағдайда, өз бетінше ешқандай әрекет

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	6/10
----------	---	------

жасамай, бұл туралы дереу тікелей басшыға және сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманға 8-7172-74 65 43 телефоны арқылы жеке хабарлау.

Пара ұсынылған немесе бопсаланған, сондай-ақ коммерциялық парақорлық жасауға әрекеттенген жағдайда:

- өте сақ, сыпайы болу, жағымпазданбау, параны және/немесе коммерциялық параны алуға дайындық ретінде түсіндірілуі мүмкін абайсыз сөздерге жол бермеу;
- пара берушінің/бопсалаушының әрекеттерінің заңсыз екенін білдіре отырып, ұсыныстан тактикалық түрде бас тарту;
- мүмкіндік болса, бопсалау фактісін аудиожазбамен немесе хат алмасудың скриншотымен тіркеп алу;
- бұл факті туралы дереу ауызша немесе жазбаша түрде сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманға 8-7172-74 65 43 телефоны, gyspaueva@umto.kz электрондық поштасы арқылы, Кәсіпорын басшылығына немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға, сондай-ақ 1424 Call-орталығына хабарлау.

Жазбаша өтініште мыналарды көрсету қажет:

- қай лауазымды тұлға (аты-жөні, лауазымы, мекеме атауы) пара бопсалап жатыр немесе коммерциялық құрылымдардың қай өкілі парақорлыққа итермелеп жатыр;
- бопсаланып жатқан параның (парақорлықтың) сомасы мен сипаты қандай;
- нақты қандай әрекеттер (немесе әрекетсіздік) үшін пара бопсалануда немесе коммерциялық парақорлық жасалуда;
- пара беру немесе коммерциялық парақорлық нақты қай уақытта, қай жерде және қандай жолмен жүзеге асырылуы тиіс.

Бұл ретте, мүмкіндігінше өз уәждеріңіз бойынша дәлелдемелік базаны (куәгерлердің айғақтары, құжаттар, хат алмасулар, оның ішінде мессенджерлер арқылы, аудио және бейне материалдар және т.б.) ұсыну және оны сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманға және уәкілетті органға тапсыру қажет.

Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда:

- мүдделер қақтығысы туындағаны немесе оның туындау мүмкіндігі туралы өзіңізге белгілі болған бойда, бұл туралы сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманға, сондай-ақ тікелей басшыңызға жазбаша түрде хабарлау қажет;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманмен келісе отырып, туындаған мүдделер қақтығысын жою бойынша барлық қажетті шараларды қабылдау қажет (мүдделер қақтығысының тарапы болып табылатын қызметкердің қызметтік жағдайын өзгерту, оны белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін орындаудан шеттетуге дейін, және

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	7/10
----------	---	------

(немесе) оның мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартуы).

7. Сыбайлас жемқорлық туралы хабарлаған тұлғаларды қорғау және байланыс арналары

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың дайындалып жатқаны немесе жасалғаны туралы хабардар болған әрбір қызметкер сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманды және (немесе) Кәсіпорын басшылығын дереу хабардар етуге міндетті.

Әрбір қызметкер өзге қызметкерді, сондай-ақ үшінші тұлғаны сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттер жасауға көндіру фактілері туындаған жағдайда және/немесе қызметкерді сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттер жасауға көндіруге қатысты белгілі фактілер немесе күдік туралы ақпараты бар болса, дереу сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманды және (немесе) Кәсіпорын басшылығын хабардар етуге міндетті.

Кәсіпорында ақпараттандырудың келесі арналары жұмыс істейді:

- Сенім телефоны: +7 (7172) 74-65-43;
- Корпоративтік поштасы: Ryspayeva@.kz;
- Әкімшілік ғимараттағы анонимді өтініштерге арналған жәшіктер.

Сыбайлас жемқорлық фактісі туралы хабарлаған тұлға мемлекеттің қорғауында болады.

Хабарлама келіп түскен күннен бастап 3 жыл ішінде қызметкерді тәртіптік жауапкершілікке тартуға, басқа лауазымға ауыстыруға немесе келісу комиссиясының келісімінсіз жұмыс берушінің бастамасымен жұмыстан босатуға тыйым салынады.

Мұндай қызметкердің тәртіптік мәселелерін қарау жөніндегі келісу комиссиясының отырысына сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат жөніндегі уәкілетті органның өкілі міндетті түрде шақырылады (материалдар отырысқа дейін кемінде 3 жұмыс күні бұрын жіберіледі).

Кәсіпорындағы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары туралы барлық хабарламалар бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маман Кәсіпорынның тиісті құрылымдық бөлімшелерін тарта отырып, тексеру немесе қызметтік тергеу жүргізеді.

Егер қызметтік тергеу нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық фактісі анықталса, тергеудің аяқталуы деп сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне төзбеушілік қағидаты негізінде, еңбек қатынастарын бұзуға және материалдарды тиісті уәкілетті мемлекеттік органдарға беруге дейінгі түзету шараларын қабылдау саналады.

8. Кәсіпорынның сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс- қызметінің өкілеттіктері

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	8/10
----------	---	------

Квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы 2023 жылғы 31 наурыздағы № 112 үлгі ережеге сәйкес Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет (бұдан әрі - сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маман) өз функцияларын Кәсіпорынның атқарушы органына қарамастан жүзеге асырады.

Объективтілік пен тәуелсіздікті қамтамасыз ету мақсатында сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маманға сатып алуды жүргізуге, қаржы-шаруашылық қызметке, бухгалтерлік есепке, кадрлық іс жүргізуге, шарттық жұмысқа, мүлікті басқаруға, ішкі аудитке, физикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және қадағаланатын процестерді құқықтық сүйемелдеуге байланысты функцияларды жүктеуге қатаң тыйым салынады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жөніндегі маман Кәсіпорынның атқарушы органының, сатып алу және тәртіптік комиссияларының құрамына кіре алмайды. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәселелерді қарау кезінде ол алқалы органдардың отырыстарына консультациялық дауыс құқығымен (шешім қабылдау кезінде дауыс беру құқығынсыз) қатысады.

9. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдауды Кәсіпорын жылына кемінде 1 рет жүргізеді. Нәтижелері Талдамалық анықтамамен және Тәуекелдер картасымен ресімделеді және Кәсіпорынның ресми интернет-ресурсында міндетті түрде жариялануға тиіс.

Контрагенттерді тексеру контрагенттің сенімділігін, іскерлік беделін, салық берешегінің және мүдделер қақтығысының болмауын тексеру арқылы жүзеге асырылады.

Барлық азаматтық-құқықтық шарттарға сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-ескертпе міндетті түрде енгізіледі.

Кәсіпорын ҚР сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының қағидаттары мен талаптарын, осы Нұсқаулықты бұзатын немесе Кәсіпорынның іскерлік беделіне нұқсан келтіру қаупін тудыратын үшінші тұлғаларды тартудан және олармен бірлескен кәсіпорындарға қатысудан бас тартады.

Кәсіпорын үшінші тұлғалар мен бірлескен жобалардағы серіктестер тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жағдайда, олармен жасалған мәмілелерді бұзу құқығын өзіне қалдырады.

Кәсіпорын үшінші тұлғалар мен бірлескен жобалардағы серіктестерді осы Нұсқаулықтың қағидаттары мен талаптары туралы хабардар етеді.

Кәсіпорын үшінші тұлғалар мен бірлескен жобалардағы серіктестердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен рәсімдерді, сондай-ақ мінез-құлық стандарттарын қабылдауын құптайды.

03-01/03	«ШҚД Автошаруашылығы» ШЖҚ-дағы РМК Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулық	10/10
----------	---	-------

ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

[illegible]

1	Исмаилов Вандураш Гетемович	Спец. по англ. яз.	Исмаилов В.В.	22.09.2016
---	-----------------------------	--------------------	---------------	------------